

Sjúrður Skaales tale ved Folketingets afslutningsdebat

Taler

Sjúrður Skaale
Medlem af Folketinget fro
Javnaðarflokkurin

Dato

31. maj 2023

Sted

Folketingets talerstol,
Christiansborg

Tak for det. Jeg kan se, at der er mange, der tænker: ikke en til. Men det er ikke min skyld, at klokken er blevet så mange, det er alle de andres skyld. Sådan er det.

Den 8. marts, på min fødselsdag, slog Færøerne Rumænien i EM-kvalifikationen i håndbold, og den 26. april, på min kones fødselsdag, slog vi Ukraine, og de to fødselsdagsgaver medførte, at vi kvalificerede os til EM-slutspillet i Tyskland næste år. Det er langt den mindste nation, der nogen sinde har gjort det, og Færøerne er, så vidt jeg har kunnet undersøge det, langt det yngste mandskab, der har kvalificeret sig. Det er sådan, at gennem de sidste år har man set flere og flere talenter spire på de færøske baner og i de færøske haller, og der var stadig flere, der fik tanken om, at måske kunne de her drenge bringe Færøerne til et slutspil, når de blev voksne. Men der var meget få, der havde drømt om, at det skulle ske allerede i år. De får det hårdt i Mercedes-Benz Arena i Berlin i januar, selv om der kommer til at sidde tusindvis af færingere på lægterne og støtte.

Men når de nu er kommet blandt de 24 bedste i Europa, er det ikke helt utænkeligt, at de om nogle år vil komme blandt de 12 bedste i verden, når man tænker på, hvor unge de er nu, og dermed kvalificere sig til OL. Der er tusind ting, der gør, at det både er meget svært og meget usandsynligt, men det er altså ikke helt utænkeligt. Og skulle det ske, kommer vi til at have et politisk problem, for efter 40 års banken på døren i Danmarks Olympiske Komité, er døren stadig lukket for os, når det gælder OL. Begrundelsen er, at Færøerne ikke er sin egen stat. Under hvert af de fire sidste OL har vi haft en atlet med, der har kæmpet under dannebrog. Det føles forkert, det er forkert, men de har dog kunnet deltage. Skulle håndboldlandsholdet gå hen og skabe den vildeste sensation og

kvalificere sig til OL, vil de ikke kunne deltage. Eller de vil kunne repræsentere Danmark, hvis Danmark altså ikke kvalificerer sig, og det gør Danmark jo. Og så må Danmarks Olympiske Komité vælge. Skal man sende Danmark til OL og repræsentere Danmark, eller skal man sende Færøerne? Svaret er selvfølgelig givet. Man vil ikke så meget som overveje at holde sine altid guldbejlende danske verdensstjerner hjemme og give plads til de færøske opkomlinge – naturligvis. Og så vil der være oprør i Nordatlanten.

I år vandt en færing Dansk Melodi Grand Prix. Da han svarede på den danske presses spørgsmål, gjorde han det på engelsk, for det kunne han bedre end dansk. Det irriterede mange danskere, og vi spurgte, hvordan en person kan repræsentere Danmark, en person, som taler færøsk og engelsk, men ikke dansk? Selvfølgelig burde han have repræsenteret Færøerne, men vi har jo ikke adgang til Melodi Grand Prix under eget navn.

Sporten og musikken synliggør noget, som normalt fylder mere i den politiske verden, nemlig at Færøerne i for mange tilfælde ikke kan repræsentere sig selv der, hvor vi burde. Det gælder WTO, det gælder NEAFC, der regulerer fiskeriet i Nordatlanten, og det gælder også andre organisationer. Hvis Danmark er der, kan vi ikke også være der. Det er på samme måde med det hypotetiske eksempel med de to landshold i håndbold.

Fællesskabet med Danmark opfattes i det daglige ikke som nogen spændetrøje. Stemmerne ved valgene taler deres tydelige sprog, budskabet om løsrivelse er ikke en politisk vare, der har mange købere. Sådan er det, fordi vi har en meget elastisk ordning, hvor man har kunnet udvikle sig og vokse frit på alle områder.

Selvstændighed er fuldstændig afgørende for den færøske nation, og den har kunnet udvikle sig så meget, at Færøerne i dag reelt har større beføjelser end mange suveræne stater. Fællesskab og selvstændighed har ikke været modsætninger generelt set, men nogle steder støder vi altså imod. I visse tilfælde, f.eks. når det gælder WTO, kommer det af, det danske embedsværk har en alt for rigid fortolkning af grundloven, som man fra politisk hold ikke tør eller ikke vil gå op imod, selv om sandheden jo er, at hvis grundlovens rammer skulle tages helt bogstaveligt, når det gælder Færøernes beføjelser, ville fællesskabet føles som en spændetrøje, der formentlig ville være sprængt. I andre tilfælde, f.eks. når det gælder i IOC, er problemet, at andre stater, f.eks. Spanien, stiller sig i vejen af indenrigspolitiske årsager.

Jeg synes, det giver anledning til at kigge på to ældre damer, nemlig 1953-grundloven, der fylder 70 i år, og hjemmestyreløven, der fylder 75 år. Grundloven beskriver ikke virkeligheden, når det gælder Færøernes status og beføjelser, som i slet ikke og overhovedet ikke. Reelt er det danske rige en føderation, men grundloven beskriver en enstrenget enhedsstat. Vil man fra dansk side gå med til formelt at omdanne riget til en føderation og dermed lade sig definere af Grønland og Færøerne? Det tror jeg ikke. Grundloven bliver ikke ændret for vores skyld. Ser vi på hjemmestyreløven, der i sin tid blev kaldt en harmonika, er den trukket helt ud nu. Den har været velegnet som ramme om udviklingen af vores samfund, men nu rummes der ikke mere i den. Derfor mener mit parti, der jo går ind for fællesskabet med Danmark, at vi bør indrette os på en måde, der giver overensstemmelse mellem det formelle og det reelle. Vi har været med til at udarbejde to forslag til en færøsk forfatning, der på nogle punkter ligner det udspil, der lige er kommet fra Grønland, og som de kalder »free association«. Jeg skal ikke kommentere i detaljer på det grønlandske udspil, men det er godt, at der tænkes nye tanker.

Kan rigets grundlov rumme en færøsk forfatning, der i højere grad ligestiller Færøerne med Danmark? Formalisterne ville sige nej, som de sagde nej, før Færøerne fik deres eget parlament; som de sagde nej, før vi overtog undergrunden; som de sagde nej, før riget blev splittet med Danmarks EF-medlemskab; som de sagde nej, før vi overtog folkekirken; som de har sagt nej til så meget af det, man har gjort fællesskabet til en succes. Formaliteterne, bogstavets folk, skal være rigide, men politikerne, som mere burde være åndens folk, skal finde løsninger. Mon ikke det går? Når formalisterne anerkender, at grundlovens § 19 kan bruges til løsrivelse, må de også anerkende, at den kan bruges til ting, der er mindre end det.

Som jeg har sagt mange gange, for mit parti er formalisme og betegnelser og de akademiske diskussioner ikke det vigtige, og en statsretlig nyordning kommer hverken om 1 eller om 2 år, men jeg synes, det var på sin plads at give mit besyv med og sige, hvor vi står, når nu strukturerne i hele ordningen er til debat, når vi har de her to jubilæer, 75 og over 70 år, og når vores to håndboldlandshold måske om nogle år kommer til at udkrystallisere de dilemmaer, vi har. Vi er ikke i samme gruppe som Danmark ved håndbold-EM, men det ville være interessant, hvis vi fik sensationen i anden potens og kvalificerede os til anden runde og der mødte Danmark. Så ville kampen blive et symbol på, at

selvstændighed og fællesskab ikke behøver at være modsætninger, og det ville være et symbol på, at fællesskab skal være så rummeligt som muligt, hvis alle skal kunne udvikle sig. Vi ville selvfølgelig formentlig tabe kampen, men det er bedre at tabe i eget navn end slet ikke at kunne være med.

Til sidst vil jeg sige, at indtil der kommer en ny ordening formelt, beror fællesskabet på dialog, forståelse, samarbejde, og jeg vil takke regeringen for den linje, den har lagt. Den har været formidabel. Jeg vil specielt takke forsvarsministeren, Troels Lund Poulsen, for at have inddraget Færøerne fra starten i forsvarsforliget. Det er måden at gøre det på. Det formelle er sekundært, det er i virkeligheden samarbejdet, som selvfølgelig tæller mest. Tak.

Kilde

ft.dk

Kildetype

Dokumentation på online medie

Tags

Politisk tale

Relateret

Aki-Matilda Høegh-Dams tale ved Folketingets afslutningsdebat
31. maj 2023

Anna Falkenbergs tale ved Folketingets afslutningsdebat
31. maj 2023

Christian Rabjerg Madsens tale ved Folketingets afslutningsdebat
31. maj 2023

Franciska Rosenkildes tale ved Folketingets afslutningsdebat
31. maj 2023

Inger Støjbergs tale ved Folketingets afslutningsdebat
31. maj 2023

Mai Villadsens tale ved Folketingets afslutningsdebat
31. maj 2023

Martin Lidegaards tale ved Folketingets afslutningsdebat
31. maj 2023

Mette Frederiksens tale ved Folketingets afslutningsdebat
31. maj 2023

Monika Rubins tale ved Folketingets afslutningsdebat
31. maj 2023

Morten Dahlins tale ved Folketingets afslutningsdebat
31. maj 2023

Morten Messerschmidts tale ved Folketingets afslutningsdebat
31. maj 2023

Pernille Vermunds tale ved Folketingets afslutningsdebat
31. maj 2023

Pia Olsen Dyhrs tale ved Folketingets afslutningsdebat
31. maj 2023

Søren Pape Poulsens tale ved Folketingets afslutningsdebat
31. maj 2023

Aaja Chemnitz' tale ved Folketingets afslutningsdebat
31. maj 2023

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/sjurdur-skaales-tale-ved-afslutningsdebatten>